

SKÖTSELPLAN

FÖR

DAGNÄSÖNS NATURRESERVAT

Skötselplanen utgör bilaga
till länsstyrelsens ändrade beslut
om Dagnäsöns naturreservat
den 20 december 1993.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

		SID
1	BESKRIVNING	1
1.1	ALLMÄNNA DATA	1
1.2	ÄNDAMÅL MED RESERVATET	2
1.3	RESERVATFÖRESKRIFTER	2
1.4	ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING	2
1.4.1	Naturförhållanden	2
1.4.2	Kulturförhållanden	2
1.4.3	Bebyggelse	2
1.4.4	Vägar	2
1.4.5	Jakt	2
1.4.6	Fiske	2
1.4.7	Faunavård	2
2	DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK OCH VATTEN	3
2.1	ÖVERGRIPANDE MÅL	3
2.2	GENERELLA RIKTLINJER OCH ÅTGÄRDER	3
2.2.1	Kulturmark	3
2.2.2	Skogsmark	3
2.2.3	Bebyggelse	3
2.2.4	Vägar	4
2.2.5	Jakt	4
2.2.6	Fiske	4
2.2.7	Fauna vård	4
2.2.8	Skötselområden	4
3	ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFSLIV	12
3.1	ÖVERGRIPANDE MÅL	12
3.2	RIKTLINJER OCH ÅTGÄRDER	12
3.2.1	Tillgänglighet	12
3.2.2	Parkering - Strövstig	12
3.2.3	Information	12
3.2.4	Renhållning	12
4	TILLSYN	13
5	DOKUMENTATION AV UTFÖRDA ÅTGÄRDER	13
6	FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN	13

BILAGOR

Bilaga I	Skötselplanekarta
Bilaga II	Information/Friluftsanordningar
Bilaga III	Stängselkarta
Bilaga IV	Byggnader och anläggningar
Bilaga V	Dokumentation
Bilaga VI	Kostnadsberäkning

Förord

Dagnäsön avsattes som naturreservat den 12 november 1975. Under slutet av 1970-talet upprättade Domänverket en skötselplan. Denna plan har reviderats av skogsvårdsstyrelsen. Skötselplanens mål skall gälla överskådlig framtid medan åtgärdsförslagen i princip avser den närmaste 10-årsperioden.

1**BESKRIVNING****1.1**Allmänna data

Namn: Dagnäsöns naturreservat

Län: Södermanland

Kommun: Nyköping

Församling: Ludgo

Fastigheter: Dagnäsön 1:1 och 1:2

Läge: Vid sjön Båvens östra del 30 km norr om Nyköping.

Kartblad: Topografiska kartbladet 9H
Nyköping NV. Ekonomiska kartbladet 097 84.

Areal	ha	ha
Land		55
Åker	7	
Öppen betesmark	12	
Ek/björkhage	8	
Lövskog	9	
Barrskog	12	
Berg-och hållmark	4	
Tomt- och gårdsmark	3	
Vatten		65
Totalt		120

Markägare: Statens Naturvårdsverk, Dagnäsön 1:1
Else-Marie Bergman, Dagnäsön 1:2

Naturvårdsförvaltare: Skogsvårdsstyrelsen

1.2 Ändamål med reservatet

Syftet med reservatet är att för naturvård och friluftsliv bevara ett omväxlande kulturlandskap med rik flora och fauna.

1.3 Reservatföreskrifter

Se beslut om naturreservat.

1.4 Översiktlig beskrivning

1.4.1 Naturförhållanden

Dagnäsön utgörs av en relativt kuperad halvö i sjön Båven. Dess nordvästra del som är påverkad av näringsrika bergarter har en rik flora. Den delen av reservatet har ek- och björkhagskaraktär och ett delvis tätt buskskikt av hassel. I fältskiktet förekommer örter såsom gulsippa, nunneört, tandrot, blåsippa, vårlök, lungört och vårört. Inom de barrskogsdominerande områdena av reservatet domineras fältskiktet av blåbärsris.

1.4.2 Kulturförhållanden

Dagnäsön karaktäriseras av ett hävdat åker- och beteslandskap med insprängda skogs- och hållmarker. Ungefär halva reservatets landareal utgörs av åker och i huvudsak öppen betesmark. Jordbruket bedrivs numera huvudsakligen för att hålla de gamla jordbruksmarkerna i hävd, av en inom reservatet bosatt jordbruksarrendator.

1.4.3 Bebyggelse

Gårdsbebyggelse förekommer i form av bostadshus och ekonomibyggnader och används för jordbruksdriften. Förutom dessa byggnader finns på Dagnäsön också ett större bostadshus, den sk Hofstenska villan som tillsammans med omkringliggande tomtmark utgör en egen fastighet (Dagnäsön 1:2).

1.4.4 Vägar

Allmän väg slutar cirka två kilometer öster om Sofielund. Resterande sträcka fram till Dagnäsön är enskild väg och ingår i en vägsamfällighet. Samfälligheten är en partsuppgörelse och finns inte registrerad hos lantmäteriet eller inskrivningsmyndigheten.

1.4.5 Jakt se 2.2.5

1.4.6 Fiske se 2.2.6

1.4.7 Faunavård se 2.2.7

2 DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK OCH VATTEN

2.1 Övergripande mål

Dagnäsöns karaktär av ett omväxlande sörmländskt kulturlandskap skall bevaras. Naturvårdens och friluftslivets intressen skall ligga till grund för skötseln av reservatet.

2.2 Generella riktlinjer och åtgärder

2.2.1 Kulturmark

Kulturmarken som omfattar åker-, ängs- och hagmark skall hävdas genom åker-, slätter- eller betesbruk. Denna hävd kompletteras med skötselplanens områdesvisa förslag till röjningar och gallringar. Bete bör ske med nötkreatur och skall styras till den värdefullaste naturbetesmarken om djurbrist uppstår. Betetrycket inom hagmarken skall vara så hårt att förna inte ansamlas. Kan detta inte ske skall mekanisk betesputsning tillgripas. I anslutning till bebyggelsen kan får användas som betesdjur. Det löpande stängselunderhållet åvilar arrendatorn.

Ett särskilt skötselavtal har upprättats mellan naturvårdsförvaltaren och arrendatorn där bl a betetrycket preciseras. Betetrycket skall anknyta till naturvårdsverkets normer och resultera i att en naturvårdsinriktad betesdrift uppnås.

Handelsgödsel får efter samråd med naturvårdsförvaltaren användas, men endast på åker och kulturbetesvall. Kemiska bekämpningsmedel får ej användas.

2.2.2 Skogsmark

Skogsmarken omfattar löv- och barrskogspartier som ingår i betesmarken. I anslutning till reservatets parkeringsplats finns dock ett mindre skogsparti som ligger utanför betesområdet. Skogs- och hållmarken ut mot Klevasundet och vegetationen på den lilla ön Tallholmen lämnas för fri utveckling. Övriga skogsbestånd skall skötas genom naturvårdsinriktade röjningar och gallringar. Därför skall träd och buskar i olika skikt och åldrar kvarlämnas och att framförallt ädla lövträd gynnas. Dessutom bör åtgärderna inriktas mot sådana gallringar som innebär en succesiv föryngringshuggning. Vid virkestransport skall sådana maskiner och metoder användas som orsakar minsta möjliga skada på marken. Handelsgödsel och kemiska medel får ej användas.

2.2.3 Bebyggelse

Den gårdsbebyggelse som finns i form av bostadshus och ekonomibyggnader skall bibehållas och vårdas. Det större inom reservatet belägna bostadshuset "Hofstenska villan" ligger på en avstyckad och friköpt fastighet.

2.2.4 Vägar

En vägsträcka på cirka två kilometer fram till Sofielund och ut på Dagnäsön är enskild väg. Denna ingår i en ej registrerad vägsamfällighet som dock erhåller statliga bidrag till underhållet.

2.2.5 Jakt

Ingen jakt skall bedrivas inom reservatet. Om behovet av skyddsjakt uppstår skall denna utföras genom förvaltarens försorg och efter samråd med länsstyrelsen.

2.2.6 Fiske

Fisket inom reservatets vatten är utarrenderat som husbehovsfiske till jordbruksarrendatorn, samt som fritidsfiske till ägaren av fastigheten Dagnäsön 1:2. Ingen förändring är aktuell.

2.2.7 Faunavård

Tallholmen i sydost är en av sjön Båvens öar som omfattas av ett årligt tillträdesförbud under tiden 1/4 - 15/7 till skydd för fågellivet.

Utfodring av vinterfaunan kan ske efter samråd med förvaltaren.

SKÖTSELOMRÅDEN

Reservatet är indelat i skötselområden där områdesnummer hänvisar till karta. Beskrivningarna är gjorda med ledning av fältinventeringar och den gamla skötselplanen. Till stora delar överensstämmer skötselområdenas gränsdragningar med den tidigare planen. Målsättningen har dock varit att minska antalet skötselområden. För varje skötselområde finns områdesnummer, beskrivning av nuläget, en långsiktig målsättning samt iståndsättnings- och underhållsåtgärder. Finns inget angivet anses inga åtgärder nödvändiga.

Område nr 1 3,7 ha

Beskrivning: Betad ekhage och torrängsmark mot sjön Båven. Berg och magra hållmarksimpediment dominerar strandområdet. Trädsiktet domineras av äldre vidkronig och delvis grov ek med inslag av bl a björk, men också tall förekommer. Busksiktet utgörs av hassel, hagtorn, nypon och try. En förekommer rikligt i den nordvästra delen. Fältsiktet är rikt och innehåller bla gulsippa, kungsmynta och blodnäva. Norr om åkern (skötselområde nr 3) finns en informationstavla och en torrtoalett. Nere vid stranden i den norra delen av området finns ytterligare en informationstavla och en eldplats med ett vedförråd.

Målsättning: Betad ekhage omväxlande med torräng.

Iståndsättn: Avverkning av enstaka träd för att gynna torrängsfloran samt gallring i ekbeståndet för att skapa utrymme för de vidkronigaste ekarna. Riset borttransporteras eller eldas upp på vegetationsmässigt lämpliga platser.

Underhåll: Naturvårdsinriktad betesdrift med kompletterande slyröjning.

Område nr 2 3,2 ha

Beskrivning: Betad skogsmark med 80-årig björkskog, med inslag av ek och enstaka tallar. Ett antal ringbarkade döda aspar finns också inom området. Inom busksiktet förekommer delvis rikligt med hassel och try. På ett bergimpediment i söder påträffas bl a nypon, en och rönn. Fältsiktet innehåller bl a gulsippa, skogsnäva och lungört. Genom området löper en strövstig ut till Långudd. Vissa partier i norr finns på 1700-talskartor markerade som slåttermark.

Målsättning: Betad björkhage med ett rikligt inslag av ek och hassel.

Iståndsättn: Avverkning/upparbetning av flertalet ringbarkade aspar samt i anslutning till tidigare slätterpartier avverkning av främst barr men även lövträd. Riset borttransporteras eller uppeldas på lämpliga platser.

Underhåll: Naturvårdsinriktad betesdrift med kompletterande slyröjning.

Område nr 3 0,8 ha

Beskrivning: Betesvall med upplöjd vändteg.

Målsättning: Betesmark.

Iståndsättn: Körning med slaghack på vändtegen för att erhålla en jämnare yta.

Underhåll: Årligt bete med nötkreatur.

Område nr 4 2,7 ha

Beskrivning: Betesvall

Målsättning: Åker- eller betesmark.

Iståndsättn: -

Underhåll: Vallskörd följt av bete med nötkreatur.

Område nr 5 1,1 ha

Beskrivning: Brant strandbrink med yngre blandskog av asp, björk och al. Dessutom finner man några gamla ekar, enstaka lindar samt buskar av bl a hassel och rönn. En del aspar har ringbarkats och är döda. Ett gryt finns inom området. Dessutom ingår en liten holme benämnd Munkebron och belägen i direkt anslutning till stranden i norr.

Målsättning: Blandskogsbevuxen strandbrink med inslag av ädla lövträd och enstaka siktöppningar ut mot vattnet.

Iståndsättn: Gallring främst för att skapa några smärre siktöppningar, avverkning av enstaka träd in mot åkern samt gallring inom asp/björkpartiet mitt för Klevaberget. Brynet ut mot vattnet lämnas i princip orört och även in mot åkern bör brynet behandlas varsamt. Riset borttransporteras eller eldas på lämpliga platser.

Underhåll: Årligt bete med nötkreatur efter vallskörden. Kompletterande slyröjning.

Område nr 6 3,0 ha

Beskrivning: Betad öppen f.d åker samt starrdominerad fuktäng.

Målsättning: Betesmark.

Istandsättn: -

Underhåll: Naturvårdsinriktad betesdrift. Kompletterande slyröjning samt mekanisk betesputsning av starr och tuvtåtel.

Område nr 7 1,8 ha

Beskrivning: Betad björkhage med delvis gles 80-årig björk med inslag av bl a yngre tall och al. Buskskiktet utgörs av en, nypon, små granplantor och enstaka hassel. Inom fältskiktet förekommer bl a örnbräken.

Målsättning: Betad björkhage.

Istandsättn: Avverkning av de yngre tallarna och även en del björkar för att få ett större ljusnedsläpp till markfloran. Riset borttransporteras eller uppeldas på lämpliga platser.

Underhåll: Naturvårdsinriktad betesdrift. Kompletterande bortröjning av granplantor och lövsly. Eventuellt förekommande björkplantor sparas för att på sikt kunna ersätta det gamla björkbeståndet. Mekanisk bekämpning av örnbräken, om betesdjur inte förmår trampa ner dessa växter.

Område nr 8 2,5 ha

Beskrivning: Långsträckt skogsbryn svagt sluttande ner mot åker- och hagmark. Området är bevuxet med 80-årig blandskog av främst tall, gran, björk och enstaka lindar. I söder finns en björkhage med inslag av yngre tall. Buskskiktet innehåller bl a hassel. På vissa partier i de södra delarna är inslaget av en påfallande. Fältskiktet domineras partiellt av örnbräken. Innanför Svältviken i söder finns en spång och en markerad strövstig som sedan följer åkern Lillängens nordöstra sida.

Målsättning: Betad björkhage med inslag av en.

Istandsättn: Avverkning av främst barrträd samt en del björkar för att gynna markfloran. Bortröjning av lövsly längs åkerkanten. För att gynna örtfloran men även för att få en växlingsrik brynzon skall en gallras. Riset borttransporteras eller eldas på lämpliga platser.

Underhåll: Naturvårdsinriktad betesdrift och vid behov mekanisk bekämpning av örnbräken.

Område nr 9 9,5 ha

- Beskrivning: Mot Klevasundet starkt sluttande skogsmark bevuxen med 90-årig grandominerad barrskog med smärre lövträdsinblandning. På krönet växer olikåldrig hållmarkstallskog som innehåller rikligt med en. Inom området förekommer såväl torrakor som lågor.
- Målsättning: Skogsmark som ingår i betesmarken men där vegetationen i övrigt lämnas utan åtgärd.
- Istandsättn: -
- Underhåll: -

Område nr 10 Lillängen 3,0 ha

- Beskrivning: Betesvall delvis något sank och med dålig dränering.
- Målsättning: Åker- eller betesvall.
- Istandsättn: Om marken ska brukas som åker behövs rensning av backdiken och troligen även täckdikning. Backdiket i söder är i behov av rensning.
- Underhåll: Vallskörd följt av bete med nötkreatur. Området skall användas som reservbetesmark om naturbetet inte räcker till.

Område nr 11 6,2 ha

- Beskrivning: Betad skogsmark med 80-årig olikåldrig och varierande granskog där enstaka granar är mycket grova. Förutom gran och enstaka tall förekommer bl a lind, lönn och ek. Buskskiktet är delvis mycket tätt och innehåller bl a try. Dessutom påträffas en tät hassellund och slånbuskage i området. Genom området löper en strövstig.
- Målsättning: Gammal olikåldrig blandskog med inslag av ädla lövträd.
- Istandsättn: Inom delar av området bör främst granar bortgallras till förmån för ädla lövträd. Buskskiktet lämnas i princip orört liksom lågor, torrakor och högstubbar, framförallt i områdets inre delar. För att gynna den ljuskrävande torrängsfloran i söder skall gran och tall tas bort i brynzonen.
- Underhåll. Årligt bete med nötkreatur. Slyröjning längs åkerbrynen.

Område nr 12 1,3 ha

- Beskrivning: Nordostsluttning med 80-årig björkskog med inslag av gran samt ett glest buskskikt av främst hassel. Vid stranden finns en liten brygga.

Målsättning: Betad björkhage.

Istandsättn: Avverkning av flertalet granar och enstaka björkar samt bortröjning av al och granplantor. Vid röjningen kvarlämnas eventuellt förekommande unga björkplantor och buskar av främst hassel. Riset borttransporteras eller eldas på lämpliga platser.

Underhåll: Naturvårdsinriktad betesdrift med kompletterande slyröjning.

Område nr 13 0,7 ha

Beskrivning: Till större delen öppen gräsbärande betesmark. I sydost finns lövträd av främst björk. Inom buskskiktet förekommer bl a nypon och ett tätt slånsnår.

Målsättning: Öppen till halvöppen betesmark.

Istandsättn: -

Underhåll: Naturvårdsinriktad betesdrift med kompletterande slyröjning.

Område nr 14 6,6 ha

Beskrivning: Mjukt kuperad brukad åkermark belägen i sydöstra delen av Dagnäsön.

Målsättning: Åkermark.

Istandsättn: -

Underhåll: Efter höskörd finns möjlighet att vallen betas förutsatt att övriga betesmarker på Dagnäsön är väl hävdade och det finns behov av ytterligare betestillskott.

Område nr 15 1,6 ha

Beskrivning: Strandbrink i söder till större delen bevuxen med träd och trädgrupper av bl a björk, ek, al, pil och tall. I buskskiktet dominerar sälk. Dessutom ingår den lilla ön Tallholmen i skötselområdet. Ön är belagd med ett årligt tillträdesförbud under tiden 1 april - 15 juli.

Målsättning: Bevara Tallholmen och strandzonen i huvudsak orörd.

Istandsättn: -

Underhåll: Bortröjning/avverkning av sly eller annan för intilliggande åkermark besvärande växtlighet.

Område nr 16 0,6 ha

- Beskrivning:** Brant sluttande åsparti med spår av täktverksamhet. Områdets vegetation är tvåskiktad och bevuxen med gammal gles björk och ett cirka 40-årigt underbestånd av bl a gran, ek och lind. Vid stranden är alen det dominerande trädslaget och vid vägen i norr växer två grova kvistiga granar.
- Målsättning:** Olikåldrig blandskog med inslag av ädla lövträd och hassel.
- Istandsättn:** Borthuggning av främst gran för att gynna de ädla lövträden. De gamla björkarna liksom de grova granarna kvarlämnas. För att gynna faunan bör strandzonen samt något parti i centrum av området lämnas helt orört.
- Underhåll:** I huvudsak åtgärder för att hålla tillbaka granen främst i anslutning till väg och åkerbryn. Gallring enligt samma principer som under istandsättningen.

Område nr 17 1,8 ha

- Beskrivning:** Grusås med tillfartsväg till reservatet samt parkeringsplats för besökande till Dagnäsön. I anslutning till parkeringen finns en informationstavla angående reservatet, torrtoalett, sopställ samt bord och bänkar. Väster om väg och parkering finns en avslutad och övertäckt tipplats. Området nordväst om den gamla tippen består till största delen av en tätbevuxen brant strandbrink. Trädskiktet utgörs av ett blandbestånd av bl a björk, tall och ek. I buskskiktet märks hassel, rönn och en. Väster om tillfartsvägen finns en hydroforanläggning vilken betjänar såväl Dagnäsön 1:1 som 1:2.
- Målsättning:** Olikåldrig blandskog med tätbevuxen strandbrink.
- Istandsättn:** Slyröjning längs infartsvägen och avverkning av enstaka träd vid parkeringen. Buskar av hassel och en liksom unga ädla lövträd kvarlämnas. Delen mot strandbrinken i nordväst lämnas i huvudsak utan åtgärd. Riset borttransporteras eller eldas på lämpliga platser.
- Underhåll:** Slyröjning.

Område nr 18 2,5 ha

- Beskrivning:** Gårdsbebyggelse med bostads- och uthus (se bilaga IV i skötselplanen). Dessutom finns inom området en lösdriftsladugård, en konventionell ladugård, en maskinhall samt en gödselbrunn och ett mindre ensilagetorn. Mitt i området ligger en mindre betesvall varav en liten del f.n används för odling av trädgårdshallon. Längst i sydost finns ett halvöppet område som består av en gammal f.d trädgård.

Område nr 22 65 ha

Beskrivning: Reservtets vattenområden ingår i Båvens sjösystem och är liksom hela Dagnäsön klassat som riksintresse för friluftslivet.

Målsättning: Vattenområden som är väl lämpade för friluftsliv.

Istandsättn: -

Underhåll: -

3 *ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV*

3.1 Övergripande mål

Syftet skall vara att, i den mån det inte strider mot bevarandeskyddet, underlätta allmänhetens tillträde till Dagnäsöns land- och vattenområde.

3.2 Riktlinjer och åtgärder

3.2.1 Tillgänglighet

Från allänna vägen 223 Nyköping - Mariefred kan reservatet nås via avfart mot Sofielund och sedan vägvisning Dagnäsön 0,5 km. Efter infarten på själva "ön" finns en parkering för 5 - 10 personbilar. För fritidsbåtar och kanoter är området vid Långudd i norr speciellt lämpligt att angöra.

3.2.2 Parkering - Strövstig

Vid parkeringen finns bord och bänkar och därifrån leder en markerad strövstig ut till Långudd. Där finns en eldplats och ett vedförråd.

3.2.3 Information

Reservatets landgräns är markerad vid "öns hals" men en tydligare markering behövs (gränstavlans blekt). Informatonstavlor finns uppsatta vid parkeringen, i anslutning till åkermarken i nordväst samt ute vid Långudd.

3.2.4 Renhållning

Torrtoaletter finns vid parkeringen och vid ekhagen i reservatets norra del. Vid parkeringen finns även sopställ. För renhållningen inom reservatet svarar förvaltaren medan Nyköpings kommun svarar för borttransporten liksom kostnaden för denna.

4

TILLSYN

Naturvårdsförvaltaren svarar för tillsynen inom reservatet och upprättar en skriftlig instruktion samt utser en ansvarig tillsynsman.

5

DOKUMENTATION AV UTFÖRDA ÅTGÄRDER

Ett särskilt kontrollprogram skall upprättas. Utförda åtgärder skall dokumenteras för att ge ett bättre bedömningsunderlag för framtida skötselåtgärder av mark och vatten (bilaga V).

6

FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

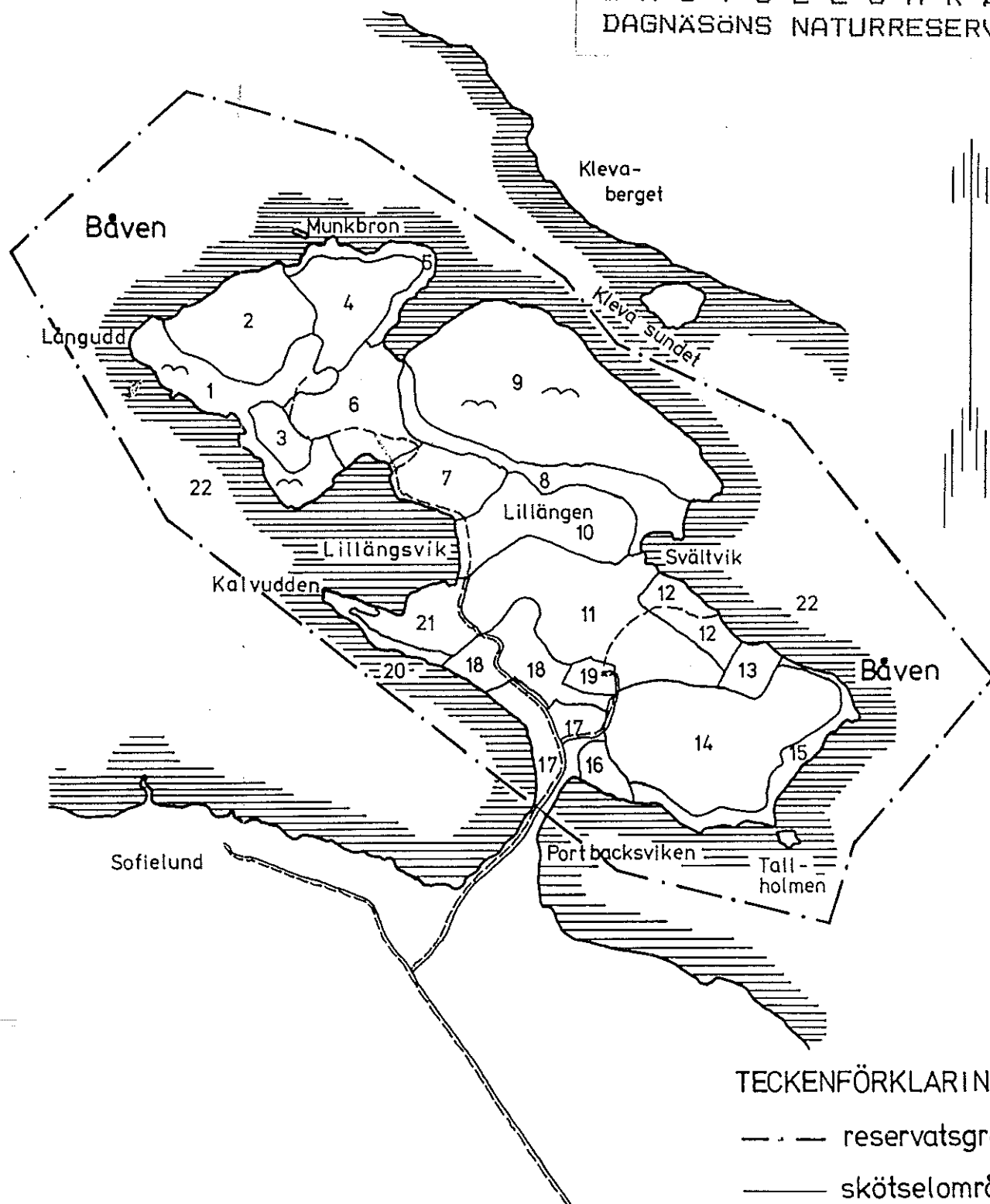
Den totala årliga kostnaden för förvaltningen av reservatet beräknas till 110 000 kronor. Denna summa är beräknad för budgetåret 93/94. Av denna kostnad beräknas betesdriften uppgå till 20 000 kronor samt tillsyn och information 10 000 kronor. Kostnaden kommer att vara ungefär oförändrad med nuvarande målsättning för reservatets skötsel.

Statens Naturvårdsverk svarar för samtliga kostnader för reservatets skötsel utom för sophämtningen som Nyköpings kommun bekostar.

För övrigt hänvisas till kostnads kalkyl avseende dagsverksåtgång, kostnader och intäkter för reservatets skötsel under budgetår 1 - 10 (bilaga VI).

BILAGA I

Karta över
SKÖTSELOMRÅDEN
DAGNÄSÖNS NATURRESERVAT

TECKENFÖRKLARING

- reservatsgräns
- skötselområdesgräns
- == enskild väg
- brukningsväg
- ~ berg och hållmark
- 1-22 skötselområdesnummer

SKALA 1:10 000

0 100 500m